

'T ZAL WEL GAAN, Taalminnend Studentengenootschap, Gentse Vlaamsgezinde en vrijzinnige studentenvereniging.

't Zal wel Gaan, oorspronkelijk een vereniging van atheneumleerlingen, werd onder impuls van J.F.J. Heremans op 21 februari 1852 door drie leerlingen van het Gentse atheneum gesticht: Victor van Wilder, Isidoor Haemelinck en Julius Vuylsteke. Daar de eerste twee al na enkele weken verdwenen, mag Vuylsteke terecht als dé stichter van 't Zal beschouwd worden. Doel van de nieuwe vereniging was de beoefening van de Vlaamse letterkunde en het voeren van Vlaamsgezinde actie.

Het clubje werd een echte vereniging, toen de leden ervan aan de universiteit kwamen, en in 1854 werd bepaald dat alleen studenten lid konden worden. Het ledental begon te groeien en er werd besloten een jaarboekje uit te geven alsook een bundel, getiteld Noord en Zuid. Terloops willen we vermelden dat de leden van 't Zal ook bijna het enige publiek vormden van de aan de Gentse universiteit pas opgerichte colleges Nederlandse letterkunde van C.P. Serrure en J.F.J. Heremans.

Naarmate het succes van het genootschap steeg, groeide ook de tegenkanting uit, zoals te verwachten was, franskiljonse en klerikale hoek. Die tegenstand nam onverwachte vormen aan, zodanig zelfs dat in 1857 over Noord en Zuid de pauselijke banvloek uitgesproken werd en er op de medewerkers en de leden zodanige druk werd uitgeoefend, dat de vereniging langzaam begon te kwijnen. Die eerste crisis in het bestaan van 't Zal leidde op 19 februari 1859 zelfs tot het opdoeken ervan. Niet voor lang echter, want een nieuwe studentengeneratie richtte de vereniging weer op. 't Zal was, zoals het heette „als een feniks uit zijn asche herrezen”, iets wat achteraf wel meer zou gebeuren.

Het nieuwe 't Zal zou het er vooral op toeleggen actief deel te nemen aan de Vlaamse strijd, naast andere verenigingen uiteraard, maar vooral nauw verbonden met het Willemsfonds, waarmee het vooral door de oud-leden voortdurend in contact stond. Die politieke binding werd ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig bestaan expliciet in de nieuwe statuten vermeld: „Het Taalminnend Studentengenootschap stelt zich ten doel de beoefening van de Nederlandsche taal- en letterkunde en het bevorderen van de Vlaamsche, liberale zaak”. Die zinsnede bevatte de kiem van toekomstige moeilijkheden, want toen later de vrijzinnigen niet enkel meer liberaal maar ook socialist waren en die evolutie ook in 't Zal tot uiting kwam, voelden deze laatsten er uiteraard niet zoveel voor, de „liberale zaak” te bevorderen.

In 1879 echter, midden in de schoolstrijd, was er van dergelijke wrijvingen nog geen sprake; integendeel, in 1883 had een betekenis vol incident plaats. In dat jaar zou de universiteit een studentenfeest organiseren en het daartoe samengestelde comité van verschillende verenigingen weigerde, na veel palavers, in te gaan op het voorstel van 't Zal om al het drukwerk ook in het Nederlands op te stellen. Die als „l'incident flamingo-wallon” bekend geworden gebeurtenis had alvast tot gevolg dat veel studenten de rijen van 't Zal kwamen versterken, zodat er een indrukwekkende culturele en politieke activiteit werd ontwikkeld, een activiteit die, hoewel blootgesteld aan inzinkingen zoals alle studentenverenigingen die kennen, nog lang

't Zal wel gaan 1893-'94. Praeses : P. Tack met naast hem (rechts vooraan) M. Sabbe.

heel krachtig bleef. Bijzonder vermeldenswaardig is zeker het in 1896 georganiseerde zg. "referendum der intellectuelen", waarbij een heleboel mensen naar hun opinie in verband met de vernederlandsing van de universiteit werd gevraagd. Hoewel juist dit referendum de onenigheid tussen vele vooraanstaande flaminganten aan het licht bracht, was het toch ook een niet te verwaarlozen bijdrage tot de latere eensgezinde actie. De halfeeuwfeesten van de vereniging waren de schitterende bekroning van de in de laatste jaren ontplooid energie.

Dit alles zou echter niet beletten dat kort daarna een nieuwe, vrij ernstige crisis uitbrak, met als rechtstreekse aanleiding de kamerverkiezingen van 1904. Toen de vraag werd gesteld, hoe 't Zal zich bij de verkiezingscampagne zou opstellen, kwamen drie zienswijzen aan het licht. In de

eerste plaats natuurlijk de traditionele liberale, maar daarnaast ook een socialistische stroming die gaandeweg aan invloed had gewonnen. Er was bovendien een derde groep die, uitgaande van de vaststelling dat de liberale noch de socialistische partij de vernederlandsing van de Gentse universiteit erg genegen was, voorstelde de Vlaamsgezinde christen-democraten te steunen. Dit standpunt werd eenparig verworpen, wat enkele leden echter niet belette hun zin te doen. Toen 't Zal echter na de verkiezingen besliste deel te nemen aan de viering van de liberale overwinning, ontstond er een scheuring. Een groep die de vroegere Vlaamse en vrijzinnige, dus niet liberale, koers wilde aanhouden, verliet de vereniging en stichtte het genootschap Ter Waarheid. In 't Zal bleven ongeveer 50 leden.

Toch kon de vereniging, die nu bijna homogeen liberaal was geworden, verder werken tot de Eerste Wereldoorlog, die natuurlijk een ernstige teruggang teweegbracht: sommige leden sneuvelden, de activisten weken uit en de anderen waren oud-student geworden, m.a.w. na de oorlog moest men weer van voor af aan beginnen en kon weer „de feniks uit zijn asche herrijzen”, iets wat door de toen heersende repressie-atmosfeer en anti-Vlaamse hetze zeker niet makkelijk geweest moet zijn. Toch droeg 't Zal zijn steentje bij in de strijd voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit. In dit verband echter barstte een nieuwe en ditmaal zeer ernstige crisis los. In 1923 werd immers de Nolf-wet goedgekeurd, waarop door de Gentse studentenverenigingen met de berucht geworden boycot werd gereageerd. Na enige aarzeling sloot 't Zal zich daarbij aan, echter zeer tegen de zin van vele oud-leden en andere Vlaamse liberalen. M. Basse, J. Hoste jr. e.a. betoogden dat men nu maar eens diende te nemen wat men krijgen kon in plaats van altijd het onderste uit de kan te eisen. 't Zal volhardde echter en kwam aldus in openlijk conflict met de oud-ledenbond.

Na heel wat strubbelingen en verwarring kwam echter toch de verzoening naar aanleiding van de 75ste verjaring, die door studenten en oud-leden samen gevierd kon worden (in 1927 had 't Zal de boycot, die toen al aan het doodbloeden was, opgegeven). De enkele jaren later tot stand gekomen volledige vernederlandsing van de universiteit was overigens een ideale gelegenheid om de vroegere geschilpunten te begraven. Ook de politieke eensgezindheid werd in de jaren dertig verstevigd,

doordat alle democratische en vrijzinnige krachten toen eendrachtig de strijd aanbonden tegen het fascisme.

Na de Tweede Wereldoorlog dan werd 't Zal inderdaad weer Vlaams en vrijzinnig en hoewel de koningskwesie de socialistisch-liberale tegenstelling nog even kwam aanwakkeren, kon op basis van het Vrij Onderzoek iedereen het eens worden over een vreedzame coëxistentie.

In het licht van de huidige radicalisering in het studentenmilieu is die partijpolitieke tegenstelling in het hedendaagse 't Zal overigens op de achtergrond geraakt. Het Taalminnend Studentengenootschap is geëvolueerd tot een progressieve, Vlaamse en vrijzinnige studentenorganisatie die, zoals het in de nu geldende statuten staat, „alles bevecht wat in strijd is met de rechtvaardigheid, de democratie, de vrije meningsuiting en de menselijkheid” (art. 3). De vereniging ijvert voorts voor studentensyndicalisme (art. 4), is aangesloten bij de Humanistische jongeren en geeft een tijdschrift Kaai-art (dat zichzelf anarchistisch noemt) en een aantal andere publikaties uit. Ook uit vele andere manifestaties blijkt dat de 120-jarige bijzonder actief en levendig is (z. ook Studentenbeweging en V.B. C. Vrijzinnige 1830-1945).

LITERATUUR: J. Vuylsteke, *De eerste jaren van 't Zal wel gaan*, in *Gentsche Studentenalmanak*, XXV (1885, p. 6-33); - 1852-1902, *'t Zal wel gaan. Bloemlezing uit de almanakken van het Taalminnend Studentengenootschap 't Zal wel gaan* (1903); - R. van Vlaenderen, *De geschiedenis van het Taalminnend Studentengenootschap 't Zal wel gaan*, in *Gentse Studentenalmanak*, LVIII (1952, p. 35-67); - R. van Vlaenderen, *De eerste jaren van 't Zal wel gaan*, in *Vrij Onderzoek*, jg. 2 (1952, p. 30-35).

ROLAND WILLEMYS